

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä lokakuuta 2014 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta (HE 196/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maatalousneuvos Esko Juvonen, maatalousylitarkastaja Sanna Koivumäki ja vanhempi hallitussihteeri Mika Saari, maa- ja metsätalousministeriö
- maatalousylitarkastaja Kari Ojala, Maaseutuvirasto MAVI
- yksikön päällikkö Kari Kivikko, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)

- yksikön päällikkö Pekka Tahvanainen, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
- yksikön päällikkö Risto Skyttä, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
- tutkija, MMM agronomi Olli Niskanen, MTT Taloustutkimus
- myyntipäällikkö Esa Ala-Kantti, OP Palvelut Oy
- kehityspäällikkö Ari Enroth, ProAgria Keskusten Liitto
- puheenjohtaja Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- ympäristöministeriö
- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Pellervon taloustutkimus PTT
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalouden rakennetuista annettua lakia. Esitys liittyy Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uuteen rahoituskauteen. Lakiehdotuksen tarkoituksena on toteuttaa maatalouden rakennetukia koskevat Euroopan unionin lainsäädännön uudistamisesta ja sen nojalla laaditusta uudesta

Manner-Suomen maaseudun kehittämissohjelmasta aiheutuvat muutokset sekä mahdollistaa sähköisen hakumenettelyn käyttö. Lakiin tehtäisiin myös eräitä tuen hakijan ja viranomaisten hallinnollista taakkaa vähentäviä muutoksia tuen kansallisia edellytyksiä karsimalla. Lisäksi lakiin tehtäisiin teknisluonteisia tarkennuksia.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan ensi tilassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksessä toteutetaan maatalouden rakennetuista annettuun lakiin (1476/2007) uuden EU-lainsäädännön ja siihen perustuvan uuden Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman, jäljempänä ohjelma, edellyttämät muutokset, jotta rakennetukijärjestelmän kansallinen toimeenpano on mahdollista ohjelmakaudella 2014—2020.

Kokonaisuutena nykyistä maatalouden rakennetukijärjestelmää on pidetty toimivana. Sen avulla on voitu toisaalta toteuttaa ohjelmaan sisältyneitä rakennetoimenpiteitä ja toisaalta ohjata kansallisia tukivaroja kulloinkin tarpeelliseksi katsottuihin tukikohteisiin. Tukijärjestelmän sopeuttaminen uuteen ohjelmakauteen on kuitenkin välttämätöntä ennen uuden ohjelman toimeenpanon aloittamista. Valiokunta toteaa, että hyvin toimineeseen järjestelmään tulee tehdä vain välttämättömät ja tarpeelliset muutokset.

Edellisellä ohjelmakaudella maatalouden rakennetuet sisältyivät maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn edistämiseen keskittyvään ensimmäiseen toimintalinjaan. Tällä kaudella Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1305/2013, jäljempänä maaseutuasetus, toimenpiteitä ei ole jaettu toimintalinjoihin.

Nuoren viljelijän aloitustuki

Esityksessä muutetaan nuoren viljelijän ikää koskevaa edellytystä siten, että se vastaa maaseutuasetusta. Edellisellä ohjelmakaudella nuoren viljelijän tuli olla alle 40-vuotias. Uudella ohjelmakaudella nuoren viljelijän aloitustukea voidaan myöntää hakijalle, joka hakemuksen vireille tullessa on enintään 40-vuotias. Hakijan on siten oltava hakemuksen vireille tullessa alle 41-vuotias. Jatkossa aloitustuen kohteena olevan tilanpidon voi aloittaa vasta sen jälkeen, kun tukihakemus on tullut vireille. Edellisellä rahoituskautella aloitustukea voitiin puolestaan hakea 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Valiokunta pitää siten välttämättömänä, että jo aloitettua aktiivista tiedotusta tilanpidon aloittamisen kytkeytyemisestä aloitustuen hakemiseen on jatkettava tehostetusti, jotta välttytään väliinpuotoajilta.

Investointituki

Valiokunta toteaa, että investointituen saajalle ei enää aseteta yläikärajaa. Komissio on ilmoittanut kielteisen suhtautumisensa yläikärajalle, ja komissio pitää yläikärajaa lähtökohtaisesti syrjivänä ehtona. Jatkossakin hakijan tulee olla hakemuksen vireille tullessa kuitenkin 18 vuotta täyttänyt. Valiokunta pitää uudistusta järkevänä, ja muutos on myös yleisen työurien pidentämistä koskevan tavoitteen mukainen. Valiokunta kuitenkin toteaa, että iäkkäiden hakijoiden on tiedostettava mahdollinen takaisinperinnän riski, sillä tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustusmuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta ja, jos tuki on lainaan liittyvää tukea, lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Tuetun kohteen voi luovuttaa toiselle, jos luovutuksen saaja täyttää tuen

myöntämisen edellytykset tai kyse on tuettavasta sukupolvenvaihdoksesta.

Uudistuksessa poistetaan maatalouden yrittäjätulon olennaisuuden vaatimus hakijan kokonaistuloista, asiasta on säädetty lain 8 §:n 2 momentissa. Valiokunta toteaa, että maatalouden yrittäjätulon euromääräinen vaatimus puolestaan on tarpeen säilyttää jatkossakin maatalouden rakennetuen myöntämisen ehtona. Yrittäjätuloa koskevista euromääristä säädetään maatalouden investointituesta ja nuoren viljelijän aloituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (299/2008), tällä hetkellä investointituessa ja aloitustuessa maatalouden yrittäjätulo on vähintään 17 000 euroa vuodessa. Niin sanotussa alemmassa aloitustuessa maatalouden ja tilalla harjoitettavan muun yritystoiminnan vuotuisen yrittäjätulon on tullut olla yhteensä vähintään 15 000 euroa, josta maatalouden yrittäjätuloa on tullut olla vähintään 10 000 euroa. Valiokunta pitää olennaisen tulon vaatimusta päällekkäisenä mainitun euromääräisen vaatimuksen kanssa ja kannattaa siten esityksessä esitettyä olennaisen tulon vaatimuksen poistamista. Esityksestä ilmenevin tavoin edellisellä ohjelmakaudella ei ole ollut juurikaan tapauksia, joissa tukea ei olisi voitu myöntää maatalouden olennaisista tuloa koskevan vaatimuksen vuoksi. Näin ollen tulo-osuuden olennaisuuden merkityksen todentamisesta on aiheutunut lähinnä tarpeetta ylimääräistä työtä tuen hakijoille ja hallinnolle. Olennaista on, että tuetaan maataloutta, jolla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan.

Pieniin investointeihin ei jatkossa enää saa tukea, sillä tuen vähimmäismäärä tuotantorakennuksen uudisrakentamisessa, laajentamisessa ja peruskorjauksessa tulee olemaan 7 000 euroa ja muissa toimenpiteissä 3 000 euroa (aiemmin 5 000 ja 2 000 euroa). Valiokunta pitää uudistusta kannatettavana, sillä se on perusteltua käytettävissä olevien varojen käytön vaikuttavuuden näkökulmasta. Lisäksi uudistus on perusteltu myös siitä näkökulmasta, että yhden hakemuksen keskimääräiseksi käsittelykustannukseksi ilman sähköistä asiointia on laskettu noin 2 000 euroa.

Valiokunta korostaa riittävän tiedotuksen tarvetta näistä muutoksista.

Korkotuki

Korkotukilainojen enimmäislaina-aika laskee 30 vuodesta 25 vuoteen. Maatalouselinkeinon pääomatarpeen suuruudesta huolimatta valiokunta kannattaa muutosta, sillä hankkeet tulee kuitenkin suunnitella siten, että niiden takaisinmaksuaika on kohtuullinen. Korkotuen määrä puolestaan on kolme prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Valiokunta huomauttaa, että tällä hetkellä yleinen korkotaso on hyvin matala, joten itse korkotuki jää tällä hetkellä tuen saajalle kovin pieneksi.

Hallinnollisen taakan vähentäminen

Esityksessä on myös muita sekä hallinnon että hakijoiden hallinnollista taakkaa keventäviä uudistuksia. Jatkossa liiketoimintasuunnitelman esittämistä ei edellytetä kaikissa investoinneissa. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että esityksessä kerrotuin tavoin liiketoimintasuunnitelma edellytetään kuitenkin jatkossakin suurimmissa investoinneissa, erityisesti uudisrakentamista ja laajentamista koskevissa rakentamisinvestoinneissa. Esityksessä kevennetään myös maatalon hallintaa koskevaa edellytystä siten, että vuokramaalle toteutettavien investointien osalta jatkossa vuokrasopimusten vähimmäispituudelle ja kirjaamiselle asetettu vaatimus koskisi vain rakentamisinvestointeja. Lisäksi esityksessä helpotetaan maatalousyrittäjien yhteenliittymien mahdollisuutta saada tukea, yhdenmukaistetaan menettelyjä muiden tukijärjestelmien kanssa ja luovutaan tarpeettomien selvitysten esittämisestä. Valiokunta pitää muutoksia kannatettavina ja perusteltuina sekä kannattaa lämpimästi muutoinkin hallinnollisen taakan vähentämiseen liittyviä uudistuksia. Valiokunta pitää lisäksi ehdottoman välttämättömänä, että myös lakia alemmanasteisissa sääöksissä laissa omaksuttua hallinnollisen taakan keventämistä koskevaa linjaa jatketaan määrätietoisesti.

Sähköinen asiointi

Jatkossa tukea haetaan pääsääntöisesti sähköisesti. Tämä vastaisi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) mukaisissa tuissa jatkossa noudatettavaa hakumenettelyä. Sähköinen hakemus tehtäisiin verkkopalvelussa, joka on osa kehittämistukilain 50 §:ssä tarkoitettua hanke-, rakenne- ja yritystukien uutta tietojärjestelmää (Hyrrä-tietojärjestelmä). Kaikilla hakijoilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta sähköisen hakemuksen jättämiseen, minkä vuoksi tukihakemus on edelleen mahdollista tehdä myös paperilomakkeella.

Hakemusten sähköinen käsittely ulotetaan kaikkiin tuen hallinnoinnin vaiheisiin. Kaikki hakemukset, myös paperilomakkeella tehdyt, tallennetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa sähköiseen tietojärjestelmään ja käsitellään sähköisesti. Valiokunta toteaa, että hakijoiden näkökulmasta mahdollisuus sähköiseen hakemiseen tulee näkyä hallinnon yksin-

kertaistumisena ja käsittelyn sujuvoitumisena. Hallinnon näkökulmasta sähköinen asiointi tehostaa hallinnon toimintaa ja tuo pidemmällä tähtäimellä säästöjä henkilöstökuluissa. Valiokunta toteaa, että alkuvaiheessa sähköinen asiointi todennäköisesti lisää hieman kustannuksia, mutta hyödyt tulevat pidemmällä aikavälillä. Valiokunta painottaa, että järjestelmän helpokäyttöisyyteen asiakkaan näkökulmasta on kiinnitettävä erityistä huomiota sekä siihen, että järjestelmä on mahdollisimman yhteensopiva tai yhteinen muiden hallinnon käyttämien järjestelmien kanssa ainakin pidemmällä aikavälillä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Lauri Heikkilä /ps
Markku Eestilä /kok
Satu Haapanen /vihr
Lasse Hautala /kesk
Anne Kalmari /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Pirkko Mattila /ps

Jari Myllykoski /vas
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /kok
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd
vjäs. Osmo Kokko /ps
Eero Suutari /kok
Harry Wallin /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

eduskuntasihteeri Antti Linna.

VASTALAUSE

Perustelut**Korkotuki**

Keskustan valiokuntaryhmä ja allekirjoittaneet pitävät maatalouden rakennetukilakia tärkeänä. Korkotukilainojen enimmäislaina-aika laskee 30 vuodesta 25 vuoteen. Maatalouselinkeinon pääomatarpeen suuruudesta huolimatta valiokunta kannattaa tätä muutosta, sillä hankkeet tulee kuitenkin suunnitella siten, että niiden takaisinmaksuaika on kohtuullinen. Korkotuen määrä puolestaan on kolme prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Allekirjoittaneet huomauttavat, että tällä hetkellä yleinen korkotaso on hyvin matala, joten itse korkotuki jää tällä hetkellä tuen saajalle kovin pieneksi.

Maatilatalouden erittäin kireän taloustilanteen takia on kohtuutonta, että hallituksen esityksestä poistettiin 17 §:n 2 momentin muutos ymmärtääksemme valtiovarainministeriön vaatimuksesta. Pykälän 2 momenttia ehdotettiin muutettavaksi siten, että korkotuen määrä olisi enintään kolme prosenttiyksikköä ja edellytys vähintään yhden prosentin vuotuisen koron maksamisesta poistettaisiin. Tällöin korkotuella olisi korvattu tuen saajalle lainan korosta kolme ensimmäistä prosenttiyksikköä ja lainanottaja olisi maksanut kolme prosenttia ylittävän osuuden.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2014

Timo V. Korhonen /kesk
Lasse Hautala /kesk
Jari Leppä /kesk
Anne Kalmari /kesk

Muutos parantaisi myönnetyn korkotuen toteutumista ja lisäisi korkotukilainan ottajien kannustinta kilpailuttaa korkomarginaaleja, erityisesti matalien korkojen aikana.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena pait-si 17 §:n 2 momentti muutettuna seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus

17 §

Korkotuen myöntämisen edellytykset

— — — — —
Korkotuen määrä on *enintään* kolme prosenttiyksikköä. (*Poist.*) Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta. (*Uusi*)
— — — — —

Pirkko Mattila /ps
Osmo Kokko /ps
Lauri Heikkilä /ps